

sozott képekkel, lágy árnyalatokkal, aminek a végeredménye mégis egy kicsit nyers, egy kicsit brutális. Mint amennyire mondjuk egy Alfred Kubin-grafika. Vagy amennyire az élet az.

És még valamit éreztem a novelák olvasása közben: a filmszerűséget. Időnként egy Fliegaufr Benedek-film pergett a szemem előtt, időnként meg egy *anime*.

A *Hidegpadló* szépségesen szimbolikus történetéről a *Chihiro szellemországban* című felnőtttrajz-film jutott az eszembe. Ahogy Chihiro elveszti a nevét, és gyakorlatilag önmagát, hogy felnőtté válhasson, úgy fosztja meg magát a novella főszereplője múltbéli vágyaitól, hogy végül egy emléktelen klón maradjon, egy tiszta lap, egy *nusa*, egy japán imapapír, mely a kívánságnélküliség tisztaságát jelképezi.

Tóth Kriszta végre mesél nekünk. A versek zárkózott tömörsége után egy kicsit többet enged beszélni magából. Pár percre nyitva hagyja a csapot. Hogy aztán vízcseppenként megszűrje a vizet, és apró gyöngyszemenként átnyújtsa nekünk azt. Mint egy sokfényű, ezerformájú nosztalgiafűzért.

FINY PETRA

(*Magvető Kiadó, Budapest, 2006, 188 oldal, 1990 Ft*)

VILLÁNYI LÁSZLÓ:

volna a szerelem

Tulajdonképpen minden költő abból él, hogy minduntalan szerelmes. Szeret egy embert, egy hazát, egy eszmét, egy nyelvet... Vagy éppen: szeret szeretni. Aki szeret, hisz. (A rosszmájúak szerint: tartósan részeg.) Mindenesetre: a hit csaknem ugyanolyan elengedhetetlen része az írásnak, akár a betű. „Semmi nélküled e nagy egyetem” – mondja Shakespeare a *CIX. szonett*-ben. S előtte-utána hány poétában lángol ilyesféle hívő rajongás!

Íme például a *volna a szerelem* szerzője, akiben az örök érzés úgyszintén valami egyetemes meggyőződést generál. „[...] én, aki énekelni sem tudtam – írja –, szerelmi / áriákat rögtönzök, és tétova kérdések / nélkül is kimondom a pontos válaszokat” (*Könnymű*). Villányi László gáláns vallomása valóban nemcsak személyre szólóan sokatmondó; hiszen miről, ha nem az elérhetetlen (de a csakazértis elérni akart) teljességről beszél itt? Szerelmi áriákat rögtönözni, kimondani a pontos válaszokat – nem a szív és az ész egyszeregyén alapszik-e az összesség, amelynek ki így, ki úgy próbál formát adni? Villányi László momentán anélkül, hogy a jelentőségteljes megszólalást összetévesztené a nagyozással. Ugyanis az a hétköznapokba alászállt, szerelmes férfi, akitől a

volna a szerelem prózához közelálló szavait halljuk, egyaránt ura önmagának és anyagának. Ő nem hajkurássza, hanem kerüli a kirívót. Úgy közvetíti élményeit, ahogy vannak, és majdnem mindig egy csepp *bombómiával*. És okosan. A *Kút* című vers nyugalmas racionalizmusa szerint „nyilvánvaló, / előbb-utóbb minden megnevezés kihívja sorsát”.

Villányi Lászlónál az írásfátum a szemlélődéssel kezdődik, tetőzni pedig abban a fegyelmezett költői kultúrában tetőzik, amely a mindenáron való riktás és feltűnés helyett az ész által kontrollálva adja mély hangjait. Az ember, meglehet, semmilyen más állapotban sem mérí annyira önnön világán a létet, mint szerelmesen. A szerelem: élet a tudat rejtett és világos felén; külső és belső élet egyszerre. Villányi e nem kevésbé bonyolult hogylét szálazása közepette is őrzi verseiben a külvilág színeit, illatát, intim rezzenéseit – az övé földhöz kötött szerelemi történet, földhöz kötött líra, amely azonban át meg át van szöve a végtelen hitével.

A szerelemben megsejtett határtalanság elévülhetetlen költői szüzsé. S persze ezerszer elővett tárgy. Villányi erről a tárgyról nem a lant végsőkig feszített húrján, hanem a hangszeret egyénien megpendítve játszik: műve szerep és vallomás.

Egyrészt csupa érzés és hangulat, csupa szenvedély, másrészt maga a kompozíciós kötöttség; az észember uralma azon az érzelmi övön, ahová különben behullania nem kis gyönyör. Mennyire jellemző, hogy a ciklusmű tán legmámorosabb szavai („zuhanok, végre zuhanok, zuhanok a szerelemben”) épp a hat közbeiktatott szövegcímké egyikében, vagyis a legprózaibb környezetben hangzanak el.

S bizonytalansággal az sem véletlen, hogy a könyv befejezetlen befejezése egy elharapott mondat; igaz is, a *volna a szerelem* olyan könyv, amit csak abbahagyni lehet. S akármikor folytatni – nem a végtelenig; a végtelenért.

KELEMEN LAJOS

(*Orpheusz Könyvek, Budapest, 2006, 64 oldal, 1200 Ft*)

KEMÉNY ISTVÁN:

Élőbeszéd

Kétszer kettő még néha sem lehet öt. Pontosabban volt már egyszer Káin idejében, meg egyszer Hitler idejében, meg sokszor a Ki Tudja Kik idejében. Ezért lenne olyan jó végre helyre tenni a dolgokat, és kimondani, hogy kétszer kettő az bi-

